

1
cent

GONIEC POLSKI

2
hal.

Wychodzi codziennie o godz. 7:45 rano.

PRENUMERATA:

<p>WE LWOWIE:</p> <p>miesięcznie 50 h „ z dostawą do domu 1 K numer pojedynczy . . . 2 h</p>	<p>NA PROWINCYI:</p> <p>mies. z przes. poczt. . 1 K kwartalnie 3 K numer pojedynczy . . . 4 h</p>
---	--

Zagranicą 2 franki miesięcznie z przesyłką pocztową.

Sprzedaż pojedynczych numerów Podwale 7.

NR. TELEFONU: 982.

Ceny ogłoszeń: 20 halarzy za jednoszpaltowy wiersz petitem.

Redakcja i Administracja Lwów Podwale 7

Drobne ogłoszenia po 4 h od wyrazu. Najmniejsze ogłoszenia 40 h.

Co dzień niesie?

Kto obserwuje u nas życie społeczne, tego musiał między innymi uderzyć pewien szczegół, że mianowicie defraudacje, popełniane w rozmaitych instytucjach, przeważnie nie bywają odosobnione, lecz wybuchają od czasu do czasu, jak epidemie. Oczywiście jest to tylko zwrot pisarki, bo kradzież, czyli po modnemu defraudacja, nie tylko nie jest epidemią, ale nie jest nawet chorobą, choć nie jest wykluczonym, że złodzieje i defraudanci będą przed sądem w każdym wypadku waryatów udawać za parę lat.

Epidemią więc defraudacja nie jest. A jeżeli wykrywaną bywa jedna po drugiej w krótkim czasie, to zapewne dlatego, że wykrycie gdzieś jakiejś kradzieży, mimowoli zaostrza kontrolę gdzieindziej i najnie spodziewanej wychodzą w rozmaitych instytucjach finansowych na jaw rzeczy, którychby się nigdy nikt nie spodziewał. Przypomnijmy sobie swego czasu run na Kasę oszczędności i jego następstwa dla innych lwowskich banków.

Gdyby nie to, byłby Galicyjski bank kredytowy długie lata jeszcze prowadził swe oszukańcze manipulacje. W podobnych wypadkach, gdy albo jaka instytucja finansowa się zachwieje, albo złapią jakiego oszukańczego kasyera, pokazuje się zwyczajnie, że intelektualnymi sprawcami defraudacji lub oszustwa byli właściwie ci, których obowiązkiem było tych kasyerów i te instytucje pilnować. Tymczasem w radach nadzorczych rozmaitych instytucji zasiadają ludzie, którzy zadowalają się tytułem „pana radcy” nadzorczego, a czasem tylko marką prezencyjną, która takie a takie dyety przynosi i na tem koniec.

Gorzej jeszcze bywa z kontrolą w Kasach chorych, które socjaliści, dzięki niedołęztwu władz powiatowych i magistratów, opanowują jedne po drugich. Opanowywanie tych kas uważają oni prosto za coś w tym guście, jak rabowanie pociągów w Królestwie; czem raz też częściej czytać można w organach socjalistycznych artykuły zatytułowane: „Zdobycie Kasy chorych”; znaczy to, że socjaliści wzięli w swoje łapy tu lub tam świeżo jakąś Kasę chorych, czyli, że zdobyli nową placówkę dla fu duszów agtacyjnych na wybory i nowe posady, jako synekury dla swoich prowadrów.

Każdy łatwo pojmie, że w kasach

chorych pod takimi rządami nie może być mowy o jakiegokolwiek kontroli, tembardziej, że w skutek biurokratyczno-ustawodawczej pomyłki, ostatnią instancją w kasach chorych i wszechwładną, są zarządcy, zaś tak zwane „wydziały nadzorcze”, które mają kontrolować zarząd, są właściwie niczem i mogą swą funkcję wykonywać po poprzednim dopiero zawiadomieniu zarządu.

Gdy tedy zarządy kas chorych opanowane są w przeważnej części przez prze-

wódców socjalistycznych, a wydziały nadzorcze składają się ze stromanów, więc nic dziwnego, że wszystko jest tam na oko w porządku, bo przeciw krukowi oka nie wykole, a biedny robotnik trzymany terrorem bojkotu nie śmie nawet zażądać wglądu w rachunki, aby się przekonąć, co się dzieje z jego krwawicą.

Obowiązkiem starostw i magistratów jest robić jak najczęstsze szkontra w kasach chorych, gdzie przymusowo ściągają

Kolejowa złodziejka.

Spółka Stolarzy Lwowskich

ZAŁOŻONA W ROKU 1854.

TELEFON Nr. 566.

Lwów, ul. Bernardyńska 11

Poleca wielki wybór kompletnie urządzonej sypialni, jadalni, salonów, pokoi męskich we wszystkich stylach, meble olchowe i urządzenia kuchenne wyrobu krajowego. Utrzymuje również na składzie meble gięte i żelazne z pierwszorzędnych fabryk. Wszelkie zlecenia w zakresie stolarstwa i tapicerstwa wchodzące wykonanej jak najstaranniej i najtaniej.

grosz robotniczy na utrzymanie rozmaitych socjalistycznych pasibrzuchów.

Ze takiej kontroli nie wykonują magistraty, nie dziwimy się po części, bo miejska autonomia nasza ma rozmaite grzeszki, które nie chciałyby, aby socjalistyczne pisma wywlekały na jaw.

Ale dlaczego kontroli takiej nie wykonują władze powiatowe, rządowe, to już jest dla nas prawdziwą zagadką. A szkoda, bo przy częstem, a gruntownem szkotrze mogłoby się snadno pokazać, że generałowie z pod czerwonego sztandaru nie są wcale takimi Katonami, za jakich chcą uchodzić w opinii publicznej i że nazwa „złodziej“ mogłaby im być tak samo do twarzy, jak pierwszemu lepszemu defraudantowi bankowemu lub grosza podatku rządowego.

Ale skoro mowa o kontroli rozmaitych instytucji, które mają z pieniędzmi do czynienia, to musimy słów kilka powiedzieć w sprawie świeżo odkrytej defraudacji w lwowskim urzędzie podatkowym. Z tego, co doszło do publicznej wiadomości okazuje się, że w kontroli urzędów podatkowych, w których swoją drogą defraudacje, jak wogóle urzędach państwowych należą do bardzo rzadkich wypadków, są przecież braki bardzo poważne.

Tak naprzykład przy poborze pieniędzy powinno być dwu urzędników, a nie jeden, bo gdzie jest dwu funkcjonaryszów, tam porozumienie co do defraudacji niemożliwsze. Dalej strona płażąca należytość czy podatek, powinna oprócz podpisu likwidatora i kasyera mieć na kwicie jeszcze podpis kontrolora. Kontrolor kasy podług kwitów winien prowadzić duplikat dziennika kasowego i przy dziennem szkotrze porównywać go z dziennikiem kasyera.

Taka manipulacja, naszym zdaniem, wykluczyłaby, a przynajmniej ograniczyłaby, możliwość defraudacji i nad tem należałoby się zastanowić.

U nas i na świecie.

Reforma wyborcza demokratów.

Dzienniki donoszą, że demokratyczny klub lewicy wypracował projekt nowej ordynacji wyborczej. Według tego projektu Sejm składać się ma z 200 członków, z czego 148 wybranych być ma z grupy powszechnego głosowania. Pozostaje nadal 12 dotychczasowych wurylistów; 40 posłów ma być wybranych z dopełniającej listy wyborczej. W której otrzymać mają więksi rolnicy, opłacający przynajmniej 150 koron podatku rocznego, 22 mandaty, Izby rękodzielnicze w Krakowie i we Lwowie po 2 mandaty; zaś Towarzystwa rolnicze w Krakowie i we Lwowie, Izby adwokackie w Krakowie i we Lwowie, Izby lekarskie we Lwowie i Krakowie każda po 1 mandacie.

Według innych pism daty te nie są jeszcze dokładne i ostateczne. Projekt ów wejdzie na porządek dzienny Sejmu w formie osobnego wniosku poselskiego.

Arcyks. Franciszek Ferdynand w Rzymie.

Pogłoskę, której trudno dać wiarę zamieszcza *N. Fr. Presse*. Oto donosi ten dziennik „że niebawem ma przyjść do skutku podróż arcyksięcia Ferdynanda do Rzymu na dwór królewski. Odnośne układy pomiędzy dworem wiedeńskim i rzymskim posłem toczą się już od pewnego czasu. Przyjazna postawa Włoch dla aneksji Bośni przyczyniła się bardzo do tego projektu i arc. następca tronu złoży wityję królowi włoskiemu“. *N. Fr. Presse* twierdzi, że Watykan dał swoje zezwolenie na przybycie arcyksięcia do Rzymu.

Wizyta ta miała być również przedmiotem rozmowy br. Aehrenthala z Tittolim podczas ostatniego zjazdu.

Syn przeciw ojcu. — Niebezpieczeństwo wojny.

Do wiedeńskiej *Südslawische Corr.* donoszą z Białogrodu, że ostatnie zajścia doprowadziły do wielkiego rozłamu między

królem Piotrem a następcą tronu. Król jest ostatnimi zająciami złamany, ale mimo to nieprawdziwą jest pogłoska, jakoby zamierzał abdykować. W Konaku rozgrywa się cichy dramat, walka między ojcem a synem o koronę. W ostatniej chwili donoszą nam, że położenie w Białogrodzie znów się zaostrzyło i znów aktualnem staje się niebezpieczeństwo wybuchu wojny między Austrią a Serbią. Serbowie przy pomocy rządu organizują bojkot towarów i kupców austriackich, umysły ludności są tak podniecone, iż poddani austriaccy są w ciągłej obawie, a nadto dochodzą wiadomości, że oddziały ochotników maszerują już ku granicy, aby wkroczyć do Bośni i tam wywołać powstanie. To wszystko razem może wreszcie wyczerpać cierpliwość Austro-Węgier i krwawe starcie staje się możliwem.

Ks. Jerzy znalazł w swej agilacji pomocnika w osobie

księcia Mirki,

syna księcia czarnogórskiego. Mirko telegrafował do królewicza serbskiego Jerzego, iż płomienne mowy królewicza skierowane przeciw Austrii, a zagrzewające Serbów do wojny z Austrią, znalazły w nim, Mirce, echo i wzbudziły wielki entuzjazm. Telegram swój zakończył słowy: „Ściskam cię! Obyśmy wkrótce spotkali się na polu bitwy.“

Czarnogórcy podjudzają Serbów do wojny.

Skupszczyzna czarnogórska na depezę skupszczyzny serbskiej odpowiedziała telegramem, w którym między innymi znajduje się następujący ustęp: Zapewniamy was, że Czarnogóra gotową jest poświęcić wszystko dla sprawy i sławy narodu serbskiego. Wzywamy Serbów i Czarnogórców, aby teraz lub nigdy powstał celem ochrony narodowego klejnotu serbskiego. Serbowie i Czarnogórcy potrafią jako bracia zginąć wspólnie w świętej wojnie.

Prasa serbska jątrzy również.

Dzienniki serbskie znów przemawiają bardzo gwałtownie przeciw Austro-Wę-

1)

Działacze.

Powieść społeczna

napisał

Konstanty Koronowicz.

(Kochanowski).

„Dziwnie się plecie na tym biednym świecie,
„A koby chciał rozumem wszystkiego docho-
dzic —
„I zginie, a nie będzie umiał w to ugodzić“.

Orski bawił się wesoło, jak król Artus w gronie swych towarzyszy. — Podniósł kielich do góry: Wiecie co? Od lat wielu studuję praktycznie wśród uczt i zabawy teorię Benthamu: Wiwat życie, jako użycie! A oni mówią, że nie pracuję! Jak zbankrutuję na Benthamie, kto wie?... Może się weźmie do obrabiania wełny na sukno, szceci na szcutki, szmał na papier... Dotychczas spełniam społeczną rolę puszczaniem nadmiernego bogactwa w obieg, dobrze to dla mnie i dla społeczeństwa. Panie Kulesza! rachuneczek...

Niektórzy uważali takie tyrały za żart, niektórzy widzieli w nich poważną myśl. Wszyscy jednak przyznawali, że Prot, chociaż hulaka i utracysz, nie jest bezmyślnym. Za głębokie miał wykształcenie, za wiele wiedział, widział, czytał. Może i to gromadzenie koło siebie ludzi rozmaitych stanów, przekonań i zawodów miało na celu poważniejszą myśl nad ich oszołomieniem w czasie biesiad; on badał dusze ludzkie jak ciało na stole sekcyjnym, ich łakomstwo, marnotę — kto wie...

Najchętniej lubił widzieć w swem o-

toczeniu bohemię literatów, artystów, aktorów i aktorek. Czasami czytał na nich w cukierki Tulejki. Bywało — przyjdzie „nie-wyraźny pan“ na herbatkę — każe sobie podać zamiejscową gazetę, przerzuca ją z pospiechem, zatrzymując oczy długo na jednym miejscu.

Prot patrzy na wyszarżale ubranie nieznanego, bada wyraz jego twarzy wśród czytania.

— Mam cię ptaszku — myśli w duchu — liczysz wiersze...

Z Tulejką wszczynają rozmowę o prasie i literaturze. Obcy podnosi głowę. Prot przedstawia mu się już obcesem. Jeżeli przejezdny, dziennikarz, lub literat na dorobku wie, co zaczął ten Orski, wówczas bierze go na śniadanie, odżywia, odziewa, pożyczka pieniędzy; jeżeli nie wie, przyznaje się zrazu do koleżeństwa po piórze (napisał dwa sensacyjne artykuły w *Bycie*) i dzień przynajmniej wyzyskuje owo wyjątkowe *incognito*. Prowadzi więc pan Prot nowego znajomego do tanich kuchni, kawiarni, płaci, pije z nim braterstwo, badając tyczasem jego duszę. Nic go tak nie bawiło, jak zawieranie podobnych znajomości. Kto w ten sposób doszedł do rangi paladyna, mógł być jak lilia, która nie sieje, nie zbiera — a przecież Orski ją przyodziewa. To też jak ptacy niebiescy, zbierali się koło niego koryfeusze literatury i sztuki, tylko szkoda, że wielu z orłów, zmieniło się przy nie-toperzu w gawronów.

Natura nawskróś fantastyczna, bujna, buńczuczna, nie słuchał Prot nikogo, wyjąwszy Skierskiego. Znali się z ław szkolnych, razem podróżowali, drapali się na piramidy, razem zaglądali w oczy sfinksom, razem w Tybecie modlili się do

Buddy. Po powrocie do Europy raz jeszcze zawadzili o Paryż, spędzając dnie po bibliotekach i muzeach, noce po kawiarniach i teatrzykach w Montmarre. Byli obaj podobni do siebie w swej organizacji psychicznej. Prot palny jak siarka, żył daną chwilą. Wiele w nim było porywu i zapału, ani za grosz odporności własnej. Skierski był także namiętny jak rozkiełzany rumak stepowy, ale jego namiętność miała podkład stałości i energii. W rozpędzie życia duchowego nie widział co to punkt martwy, którego nie mógł i nie umiał przekroczyć. Różnica usposobień przebijała się w ich wyglądzie zewnętrznym. Prot był nikłym blondynem, Ignacy wysokim, silnie zbudowanym szatynem. Co dziwniejsza, ujawniała się nawet w myśleniu i pojmowaniu prawd przedmiotów nieznanymi, jakimi są prawdy matematyczne. Kiedy uczyli się razem do egzaminu, stawali nieraz nad zawiłą formułą różniczek lub całek. Na dzieśięć wypadków Prot w ośmiu razach wskazał wyjście ze Scylli; za to nieraz tracił głowę i naglił do pospiechu swojemu: „pal to dyabli“ — kiedy Ignacy dyskutował i myślał. Jeżeli wolno podzielić charakter ludzkie na klasy, z całą głębią ich tajemnic, nazwałbym usposobienie Prota analitycznym, Ignacego syntetycznym; w pierwszym tętniło młode życie klas niedawno uobywatelonych, na dnie duszy drugiego zbierały się formacje przedumanych myśli, przeżytych uczuć całych pokoleń.

(Ciąg dalszy nast.)

grom i wzywają do handlowego i towarzyskiego bojkotu wszystkich poddanych austriackich, a w obelżywy sposób wyrażają się o sędziwym monarche Austrii. Jeden z dzienników wzywa ludność, aby nic nie sprzedawała konsulom i agentom konsularnym austriackim.

Kupcy austriaccy żyją w ciągłym strachu, gdyż dzienniki ciągle podszuczują przeciw nim ludność.

Skupszczyzna ma zamiar z własnej woli podwyższyć żądany przez ministra wojny kredyt wojenny z 16 na 30 milionów dinarów.

Okręty austriackie

mają demonstrować przeciw Turcyi. Wiedeńskie dzienniki donoszą, że wskutek bojkotu okrętów i kupców austriackich w Turcyi, oraz groźnego położenia poddanych austriackich, przeciw którym agitatorzy polityczni podszuczują ludność, odpłynąć ma eskadra austriacka na wody tureckie. Jeden z dzienników twierdzi, że eskadra już odpłynęła.

Kongres międzynarodowy. Dardanele.

Z Londynu telegrafują, że dotychczasowe rokowania między Izwolskim i Greyem w Londynie doprowadziły do korzystnego rezultatu, tak, iż konferencja mocarstw jest za pewniona. Izwolski i Grey porozumieli się, aby konferencja w pierwszym rzędzie miała za zadanie przyjęcie do wiadomości wytworzonych już faktów, a więc aneksyi Bośni i Hercegowiny, oraz niezawisłości Bułgarii. Co się tyczy zmiany innych postanowień traktatu berlińskiego, to mocarstwa będą się odnosić wprost do Turcyi. Rosya w sprawie otwarcia Dardanelów musi się wprost porozumieć z Turcyą. Anglia nie sprzeciwia się zmianie traktatu berlińskiego, ale pod warunkiem, że Dardanele zostaną otwarte nie tylko dla Rosyi, lecz dla wszystkich mocarstw i to pod podobnie określonym warunkiem, jak kanał Suezki, tj. że okrętom wojennym wolno będzie tędy przejeżdżać, ale nie wolno będzie zatrzymywać się w Dardanelach. Miejsce, gdzie ma odbyć się przyszła konferencja mocarstw, nie jest jeszcze ustalonym, ale starają się, aby niem była stolica neutralnego państwa. Anglia na miejsce obrad tej konferencji proponuje Konstantynopol, aby w ten sposób nadać większej powagi Młodooturkom. Ze strony rosyjskiej nie chcą się zgodzić na projekt angielski otwarcia Dardanelów i żądają otwarcia ich tylko dla okrętów wojennych tych państw, które mają porty na morzu Czarnem, tj. dla Rosyi, Turcyi, Rumunii i Bułgarii.

Proces o krwawe zajście w Koropcu.

W sądzie stanisławowskim rozpoczęła się wczoraj rozprawa o krwawem starciu ludności ruskiej z żandarmeryą, które rozegrało się w Koropcu, w powiecie buczackim, w lutym br. Zginął tam wówczas ruski chłop, Kahaniec, ugodzony dwukrotnie bagnietami.

Akt oskarżenia

opisuje całe zajście w następujący sposób:

Z powodu tegorocznego wyboru posła sejmowego, utworzyły się w Koropcu dwie partye, z których jedna złożona z

Polaków i Rusinów, popierała kandydaturę Stanisława Henryka hr. Badeniego, druga zaś, w której skład wchodził wyjątkowo ukraińcy, stanęła po stronie dra Seweryna Daniłowicza. Na czele tej ostatniej partyi stanął Marcin Kahaniec, który do wójta Mełnyka czuł wielką nienawiść.

Dnia 6. lutego br. Marko Kahaniec wpadł na czele swych towarzyszy (obecnie oskarżonych) do domu Henryka Herscha Streifflera, gdzie zwolennicy kandydatury hr. Badeniego, między którymi znajdował się też i wójt Mełnyk, wspólnie obradowali — i wywaliwszy drzwi, pobili znajdujące się tam osoby tak, że te odniosły cały szereg uszkodzeń cielesnych. Wyszedszy stamtąd zoczyli napastnicy nadjeżdżającego gospodarza Moczkodana (Polaka), którego wśród okrzyków „hou chruniu“, ścignęli do rowu i tam ciężko go pobili.

Zawiadomieni o tych wykroczeniach trzech żandarmów udali się na Rynek, gdzie spotkali grupę ludzi z Kahańcem na czele. Zebrani obsypali żandarmów obelgami, na które ci nie reagowali. W Rynku zgromadził się tłum włościan.

Żandarmi w myśl przepisów wezwali do rozejścia, a gdy to nie poskutkowało, wówczas najbardziej opierającego się Danyla Hnatiuka przyaresztowano i odstawiono do kancelaryi gminnej. Włościanie postanowili go odbić. Kahaniec z okrzykiem „chodź za mną odbył to nieszczęśliwego brata“, puścił się wraz z Iwanem Maryaszem s. Michała w stronę kancelaryi, a stanawszy koło niej, poczęli razem krzyknąć „wypuść nam aresztowanego“. Dopomagali im Iwan Kahaniec, Jurko Maryasz i Iwan Wintoniak, którzy chórem krzyknęli „gwałtu“.

Na te okrzyki, wyszli żandarmi z kancelaryi: i zbliżywszy się do krzyżących, wezwali Marka Kahańca, by szedł na protokół, słowami: „Marko, chodź do kancelaryi na protokół“. Kahaniec odrzekł zuchwale: „teper się nie ide“ i mimo dalszego wezwania w imieniu prawa, ruszyć się z miejsca nie chciał. Tak samo zachowywał się i Iwan Maryasz. Wówczas obydwom oświadczone, że są aresztowani.

Gdy to Kahaniec usłyszał, począł wołać: „bratia ratujcie, ja wże aresztowany, gwałtu, bronit nas, bo nas aresztujut!“ Następnym tego było, że około 30 włościan przyskoczyło do żandarmów i otoczyło aresztowanych Kahańca i Maryasza. Żandarmi, którym łańcuch ciał ludzkich uniemożliwił użycie broni, za pomocą której mogliby drogę sobie torować, wycofali się i pospieszili bokiem, by po raz wtóry zastąpić drogę tłumowi i przyaresztować odbitych. Tu powtórzyła się ta sama historia.

Sytuacja stała się dla żandarmów groźna. Tłum wśród okrzyków: „ne wilno strylaty! widberajte gwery“ itp., rzucił się na żandarmów, chwytając za broń i rzemień karabinów. Przewodził Marko Kahaniec. Wówczas wachmistrz Jabczyński krzyknął do niego: „w imieniu prawa puść karabin“, a gdy w odpowiedzi na to Kahaniec jeszcze silniej szarpnął, wachmistrz, by go zrobić niezdolnym do walki, postanowił pchnąć go w lewe ramię, lecz wskutek gwałtownego poruszenia się całej masy, padło pchnięcie na jego lewą pierś. Drugie pchnięcie otrzymał Kahaniec od żandarma Tokarskiego prawie równocześnie z pierwszym. To nie wstrzymało tłum od dalszych ataków, widząc jednak teraz gotowość żandarmów do

strzału, cofnęli się. Zobaczywszy Kahańca, który padł, krzyknąć poczęli: „riznyky zarizaly“. Gdy wachmistrz zbliżył się do Kahańca, by mu obandażować rany, nie dopuścili do tego obecni, krzyżąc: „berit toho hruboho zlodija“. Nie pozwolili też furmanom, których żandarmi posłać chcieli po pomoc lekarską, do zatrzymania się. Udało się w końcu sprowadzić lekarza. Był to dr. Mossoczy. Ale za późno! Skonstatował już tylko śmierć Kahańca. Przy sekcji skonstatowali lekarze znawcy 3 rany, a mianowicie: ranę po prawej stronie klatki piersiowej na 8 1/2 cm., która okazała się śmiertelną, 2) ranę po lewej stronie klatki piersiowej na 8 cm., 3) ranę 4 cm. w podbrzusze.

Na ławie oskarżonych zasiadło 32 chłopów; prokuratora zarzuca im opór władzy, gwałt publiczny itp. Świadców powołał prokurator 51.

Zajście w Koropcu było wynikiem radykalnej agitacyi ukraińców; skutkiem roznamiętnienia przyszło do rozlewu krwi.

Siczyński, morderca namiestnika, zeznał, że między innymi zabicie Kahańca przez żandarmów spowodowało go do zabicia śp. hr. Potockiego.

Otwarcie roku szkolnego na uniwersytecie lwowskim.

Inauguracyę w dniu wczorajszym, rozpoczęło uroczyste nabożeństwo w kościele św. Mikołaja, odprawione przez ks. biskupa Bandurskiego.

Następnie zebrali się profesorowie uniwersytetu i młodzież w auli uniwersytetu. Przybyli dostojni goście: namiestnik dr. Bobrzyński, ks. arcybiskup Bilczewski i Theodorowicz, ks. biskup Bandurski, wiceprezydent namiestnictwa hr. Łoś, prezydent Ciuchciński, wiceprezydent Rady szk. kraj. Dembowski, rektor wszechnicy Jagiellońskiej Fierich, naczelniczy władz, posłowie i w. i.

Mowa rektora.

Pierwszy zabrał głos rektor prof. Antoni Mars.

W niezwykłych warunkach — mówił — mam przemawiać z tego miejsca, bo jest to moment, który budzi bardzo poważne myśli i uczucia, a zniewała do porachunku ze sobą samym. Tu mogą rektorowie polskich uniwersytetów przemawiać po polsku, tu kryją się najdroższe naszemu sercu klejnoty.

Wspomniawszy następnie, że w roku jubileuszowym powinniśmy wyrazić wdzięczność cesarzowi za jego świadczenia dla uniwersytetu, złożył cesarzowi wyrazy podziękowania.

Z kolei mowca zdał sprawozdanie z przebiegu zdarzeń ubiegłego roku.

Po stracie śp. Andrzeja Potockiego, który szczególniejszą opieką otaczał nasz uniwersytet — zostajemy pod wpływem bolesnego przygnębienia.

Obojętnej czi dla jego pamięci, wstrząsający ból, oburzenie i potępienie niesłychanego zbrodniczego czynu. Oto uczucie, które nas przejmuje.

W dalszym ciągu mowca przedstawił wszystkie zmiany korzystne w obsadach katedr na wydziałach: teologicznym, prawniczym, lekarskim i filozoficznym, przy czem wspomniął, że sprawa budowy in-

była straż pożarna z pomocą robotników miejsowych, pożar ugasiła.

Przyczyna pożaru tkwi w tem, że przez niedokładnie uszczelnione wkładkami asbestowymi wentyle dobywał się z kotła destylacyjnego żar, dochodzący do 200 stopni C., od którego bardzo łatwo zajęły się tłuszcze, rozlane koło kotła.

Rafinerya szkody wielkiej nie poniosła.

Charakterystyczną jest rzeczą, że w tej rafinerii wskutek wadliwych urządzeń co chwila wybuchają pożary. O większości ich nawet nikt się nie dowiaduje, gdyż straż nie bywa wcale alarmowana, a pożar gaszą robotnicy sami.

Zamach samobójczy. Przed kilku dniami targnął się na swe życie Michał Karpiniec, zecer drukarni Udziałowej we Lwowie i wystrzałem z rewolweru ranił się ciężko w skroń. Wczoraj o godz. 2 popoł. po kilkudniowych męczarniach zmarł w szpitalu powszechnym. Denat liczył lat 23. R. i. p.

— **Walka z alkoholem.** Wczoraj rozpoczęła w Wiedniu obrady pierwszy kongres austriacki dla zwalczania alkoholizmu. Z Krakowa przybył na kongres dr. Eisenberg. Obrady zagał dr. Weichselbaum, prof. wiedeńskiego uniwersytetu, jako przewodniczący komitetu organizacyjnego. Imieniem rządu powitał uczestników kongresu minister spraw wewnętrznych Bienert.

— **Odnaczenia papieskie.** Z Tarnopola telegrafują: Z powodu poświęcenia nowego kościoła parafialnego, którego dokonał ks. arcybiskup Bilczewski przy licznych udziałach duchowieństwa i ogromnych tłumów ludności, proboszcz tutejszy ks. dr. Twardowski otrzymał godność rzeczywistego prałata domu papieskiego, a inspektor kolei państwowych Stefan Neuhoj, który przez 5 lat prowadził budowę tego kościoła, wielki krzyż komandorski orderu św. Grzegorza.

§ **Teatr Lelewicza w Poznaniu** wystawił onegdaj z powodzeniem „Złotą czaszkę” Słowackiego. Tytułową rolę grał p. Andruszewski. Na najbliższe dni zapowiada repertuar teatru „Halszkę z Ostroga” Szujskiego, „Upiory” Ibsena, „Halke” Moniuszki i „Słodką dziewczynę” Reinharda. Publiczność z uznaniem popiera działalność nowego dyrektora.

§ **Pomnik Kopernika.** We Frauenburgu, na wysokim wybrzeżu zatoki Swiężej, w tej siedzibie biskupiej diecezji warmińskiej, stanąć ma wkrótce pomnik Mikołaja Kopernika, który tam jako kanonik mieszkał długie lata i tam też w sławnym dziele „De revolutionibus orbium coelestium”, ukończył swoje studia kosmiczne. Pomnik stanie na końcowym, północnym wierzchołku góry nad zatoką. Roboty około zakładania fundamentów pod pomnik już rozpoczęte.

Cesarz Wilhelm żywo interesuje się tym pomnikiem i wybrał projekt, wyobrażający piramidę na wysokim cokole. Na jednej z czterech stron piramidy umieszczona będzie tablica z wyobrażeniem na wypukłym słońcem, w otoczeniu ciał niebieskich. Subwencja skarbową na ten pomnik wynosi milion marek.

Niezadługo dowiemy się zapewne, że cesarz Wilhelm zamówił u któregoś z nadsławnych historyków dzieło, dowodzące, że Kopernik był Niemcem. Nie będzie to zresztą pierwsza próba.

§ **Hakata na cmentarzu.** Magistrat w Herne wniósł na początku r. b. do Rady

miejskiej projekt, żądający, aby na nagrobkach wolno było umieszczać napisy tylko w języku niemieckim. Mimo protestu radnych centrowych, wniosek ten przeszedł. Uchwała ta przyjęta została jednak przed opublikowaniem ustawy o przyłączeniu przedmieść. Dlatego wniosek magistratu musiano odesłać powtórnie do deputacji cmentarnej. Deputacja ta wszystkimi przeciwko jednemu głosowi oświadczyła się przeciwko napisom polskim. — Uchwała deputacji musi raz jeszcze przejść przez głosowanie w plenum. „Zgoda” sądzi, że centrowcy, którzy przy wyborach do Rady miejskiej zawarli kompromis z Polakami, wystąpią przeciwko niestychanej uchwałce deputacji z całą stanowczością.

§ **Krwawe zajście w Sosnowcu.** Onegdaj o g. 10 rano na placu za szkołą realną, został zabity starszy strażnik Trofimenko, znany z tego, że w nielitościwy sposób wyzykiwał stosowane do robotników represye, żądając od zamożniejszych łapówek, w celu zabezpieczenia ich przed aresztowaniem. Podejrzany o dokonanie zamachu na Trofimenkę młody 19-letni robotnik, Józef Kuźma, ujęty został w godzinę po zamachu. Schwytanego Kuźmę zbito kolbami i nahajkami do tego stopnia, że głowa jego wyglądała, jak bezkształtna krwana rana. Skrępowanego, z rękami w tył, prowadził strażnik na sznurze i co chwila za sznur pociągał, podczas gdy eskortujący Kuźmę konni strażnicy co chwilę na wpół żywego aresztanta nahajkami okładali. Barbarzyństwa tego dokonywano w oczach setek ludzi, którzy ze zgrozą i w milczeniu litowali się nad nieszczęśliwym. Pewien nieznanego nazwiska robotnik, nie mogąc ukryć oburzenia, krzyknął pod adresem eskorty: „Was wszystkich należałoby rozstrzelać!” To wystarczyło, że go w tej chwili pochwycono i wsadzono do dorożki, gdzie jeden z Czecheńców, leżącego u jego nóg, ranił kindziałem.

W kancelaryi naczelnika straży ziemskiej, Bocheńskiego, odgrywały się okropne sceny. Kuźmę katowano tutaj żelazną szpicrutą. Dopiero w godzinę zawiezono miejskiego felczera, aby obydwo opatrzył.

() **Rewizye i aresztowania w Częstochowie.** W ciągu ostatnich dni dokonano tu licznych rewizyi i aresztowano 11 osób, oraz skonfiskowano znalezione przy nich papiery. W hucie częstochowskiej aresztowano 20 robotników, a nadto inżyniera huty i opiekuna ochronki dzieci.

Kronika policyjna.

Wczoraj rano na ul. Gołaba, Herman Oberpiekarz, przejechał woze m przechodzącą tamtędy Reginę Oberową, tłucząc jej nogę. Przejechał opatrzyło pogotowie ratunkowe.

Wczoraj na ul. Jabłonowskich spadł z II piętra realności 1. 2 wazonek na głowę Eleonory Terleckiej, tłucząc ją lekko.

Benjamin Akselrad, pachciarz, zgubił wczoraj na ul. Łyczakowskiej pulares z kwotą 280 koron.

Poseł J. E. Biliński przed wyborcami.

W Stanisławowie odbył się onegdaj sejmik relacyjny gubernatora Banku austro-węgierskiego dra Bilińskiego. W przeszło półtoragodzinnej mowie zdawał JE. Biliński sprawę ze swych czynności poselskich. Na wstępie dał mowca obraz sytuacji politycznej w kraju i w państwie. Wspomnił o tragicznej śmierci śp. hr. A. Potockiego, dalej mówił o reformie admi-

nistracji, której domagają się wszyscy i która musi być przeprowadzona tak, aby autonomia nic nie ucierpiała i abyśmy utrzymali dzisiejszy stan posiadania. Ostrożnością też powodować się trzeba przy reformie administracji gminnej. Zła dworu polskiego, szczególnie w Galicyi wschodniej, ze wsią nie można, byłby to eksperyment niebezpieczny. W kwestyi ruskiej jest zdania, że ze względu na dobro kraju, powinno się dążyć do polsko-ruskiej zgody, ale zgoda ta ma nastąpić wprost przez rokowania między społeczeństwem polskim a ruskiem. Dotychczas bowiem pośredniczył przy takich umowach zawsze rząd i dlatego Rusini za przyznane im koncesye ostentacyjnie dziękowali tylko rządowi.

Nastąpiły liczne interpelacje, poczem, po wyczerpującej odpowiedzi posła, która wszystkich obecnych zadowoliła, przyjęto wniosek ks. kanonika Eiselta wyrażenia posłowi Bilińskiemu votum zaufania jednogłośnie.

Ostatnia poczta.

Hałaśliwe sceny podczas obstrukcyi w Sejmie czeskim.

Na środowym posiedzeniu Sejmu było aż siedm dziesięciminutowych przerw, zarządzonych na wniosek Niemców, którzy w ten sposób nadużywają regulaminu, w celu zmarnowania jak najwięcej czasu; było również 7 imiennych głosowań. Przerwy te i głosowania wypełniły całe pięciogodzinne posiedzenie.

Przytoczyć warto dla ilustracyi następujące epizody: Gdy namiestnik odczytał odpowiedź na interpelacje, począł czeski radykał Kłofacz wołać:

Dlaczego nie ma odpowiedzi na interpelację w sprawie starc w Bergrichenstein? Chcemy dostać już raz odpowiedź.

Wszecniemiec Iro woła:

Kłofacz niechaj idzie do Belgradu! Marsz do Belgradu, (Aluzya do agitacyi Kłofacza w Serbii) panie Kłofacz!

Podczas mowy chebskiego posła dra Bernardina, odezwały się z ław czeskich hałaśliwe przerywania.

Choc wołał: To jest ten, który chce w Chebie przeprowadzić projekt odmowy płacenia podatków (wielka wrzawa).

Marszałek dzwoni i prosi, aby mowcy nie przerywano.

Choc: Bernardin milczy, tem samem stracił głos.

Sobotka (rad. czeski): Dr. Bernardin cieszy się już na tę chwilę, kiedy zostanie marszałkiem krajowym w Chebie.

Choc do Niemców: Wy macie same tylko „pauzy” w głowie.

Niemcy wołają do Bernardina: Czekaj pan, póki Choc nie skończy mowy.

Frengl (ironicznie): „Choc” „von Berlichingen”.

Iro: Wezwijcie Kłofacza z Belgradu.

Glöckner: Król serbski to jest Kłofacz. Gdy Piotr raz zemrze, przyjdzie Kłofacz na jego miejsce (wielka wesołość u Niemców).

Tego rodzaju hałaśliwe sceny trwały do końca posiedzenia. Najwięcej hałasował Kłofacz, Niemcy wysyłali go zaś do Serbii, tytułując adjutantem serbskiego następcy tronu, serbskim hofratem itp.

Rada miejska.

Na początku wczorajszego posiedzenia odczytał prez. Ciuchciński podziękowanie ks. arcyb. Theodorowicza za pożyczkę miejską 10.000 kor. na odnowienie katedry ormiańskiej.

Następnie r. Soleski wniósł interpelację w sprawie miejskiego zakładu pogrzebowego i w sprawie nieobsadzenia posad urzędników rachunkowych od 10 miesięcy. W końcu r. Soleski zażądał wyasfaltowania stanowiska dorożkarzy na ul. Akademickiej. Radny Czarnecki wniósł interpelację o opiekę nad zaniedbaną ulicą Piaskową. Wreszcie r. Przygodzki żądał, aby wskutek przepełnienia w szkole Maryi Magdaleny przenieść oddział żeński do innego budynku. Rzeczą tę odesłano do sekcji V.

Z porządku dziennego sprawę noweli wodociągowej odroczone do posiedzenia następnego.

Odmówiono domowi akademickiemu 200 tysięcy koron.

Rada miejska zatwierdziła kontrakt dzierżawy akcyzy na lata 1909, 1910, 1911, potem zatwierdziła pobieranie opłat akcyzowych w takich samych wysokościach, jak dotąd.

Równocześnie postawił r. Olszewski wniosek, aby poradzono coś na ogromnie wysoką cenę spirytusu denaturowanego we Lwowie. Wniosek odesłano do komisji dochodów niestałych. Uchwalono budowę kanałów przy ul. Domsa, Teresy i Leszczyńskiego a wniosek budowy kanału przy ul. Polnej, odesłano do komisji. W dalszym ciągu uchwalono zasklepienie „dzikiego rowu“ od ul. Zyblikiewicza przez ulicę Pełczyńską, aż do ulicy Wuleckiej.

Następnie uchwalono zapłacić Izbie handlowej 50.000 kor. w 10 ratach, jako rekompensatę za dostarczanie przez gminę Izbie wolnego lokalu w pałacu Biesiedeckich. Ten obowiązek gminy ustaje wobec budowy własnego gmachu Izby. Ulicę Ziemiańkowskiego przyjęto na własność gminy. W końcu uchwalono przyjąć ofertę p. Polturaków wł. realności 421 na odstąpienie 111 sążni na przedłużenie ul. Karola Ludwika do pl. Solskich i polecono udać się do Namiestnictwa, aby zarządziło wywłaszczenie innych realności l. 422 i 423.

Na tem posiedzenie jawne zamknięto i rozpoczęto tajne.

Kolejowa złodziejka.

(Do ryciny).

W pociągu pospiesznym, zdążającym z Koblency do Berlina, został przez kolejową złodziejkę obrabowany pewien wyższy urzędnik pruski z pieniędzy i kosztowności.

Złodziejka wsiadła razem z nim do wagonu i wśród przyjemnego sam-sam uspiła go jakąś narkozą, poczem wypróżniwszy jego kieszenie z pugilaresów i kosztowności umknęła niepostrzeżenie.

Kiedy poszkodowany przebudził się w Berlinie i spostrzegł z przerażeniem, jak go ograbiono, nie licząc bowiem kosztowności miał w pugilaresie około 2000 marek, dał znać policji, która idąc za jego opisem towarzyszył podróży, aresztowała ją wkrótce i osadziła w aresztach.

Aresztowana ma być członkiem międzynarodowej szajki złodziei, która operuje tylko w pociągach.

Wypadek powyższy powinien być przestrożą dla rozmaitych jegomościów, którzy lubią szukać miłośników w pociągach.

TELEGRAMY „Gońca Polskiego“.

Strejk krawców w Krakowie.

Kraków. Strejk krawców konfekcyi damskiej częściowo zakończył się wczoraj. Niektórzy majstrowie zgodzili się na żądane przez robotników podwyższenie płacy od 20 do 35 procent i na skrócenie czasu pracy o jedną godzinę.

Bierny opór na kolejach.

Kraków. Opór bierny na kolei Północnej przybrał jeszcze szersze rozmiary i objął wszystkie linie tej kolei. Pociągi towarowe, dążące ze Lwowa, puszczane są na tutejszej stacji z 3-godzinnem opóźnieniem. Pociągi towarowe od strony Wiednia przychodzą z opóźnieniem od 4 do 5 godzin, gdyż opór bierny objął całą linię między Krakowem a Wiedniem.

W tych dniach ma się odbyć zebranie urzędników innych dyrekcji kolejowych, aby powziąć uchwałę co do przystąpienia do biernego oporu.

(Bierny opór, który zapowiedzieli urzędnicy jeszcze przed kilku miesiącami, ma na celu zmuszenie rządu do uregulowania stosunków i bytu urzędników i funkcyjnarjuszów kolejowych. — Zob. Kronika. Przep. Red.).

Z Sejmów.

Wiedeń. Sejm czeski odroczone. Rząd, decydując się na ten krok kierował się jedynie myślą usunięcia wszystkiego, co by mogło stanąć na przeszkodzie uspokojeniu się stronnictw i zapewnieniu porządku publicznego.

Czerniowce. Na wczorajszym posiedzeniu Sejmu uchwalono wysłać depezę do monarchy z wyrazami życzeń z okazji aneksyi Bośni i Hercegowiny.

Bregencya. Sejm przedarulański, celem manifestowania swych uczuć patriotycznych, uchwalił jednogłośnie podwyższenie kontyngentu rekruta obrony krajowej.

Oddłużenie oficerów.

Budapeszt. Komisya wojskowa delegacji węgierskiej, przyjęła kredyt na podwyższenie gaż oficerskich i polepszenie wiktów żołnierzy. W dyskusyi minister wojny omówił także kwestyę zadłużenia oficerów i podniósł, że w sprawie ich oddłużenia rządowi przedłożono rozmaite projekty, jednakże sprawa musi być starannie rozważoną, aby rzeczywiście oficerom dopomódz.

Bojkot Austro-Węgier.

Konstantynopol. Agitacya za bojkotem austriackich towarów i kupców, oraz okrętów „Loyda“, uprawiana jest w dalszym ciągu słowem i piśmem i rozszerza się na prowincyi. Wczoraj rozdawano tu szwinstyczne pismo ulotne, apelujące do Turków, aby zadano Austrii cios przez niekupowanie cukru austriackiego. Jak słychać istnieje zamiar rozciągnięcia przez tajny komitet dozoru nad urzędami cłowymi i powstrzymywania siłą tych, którzyby kupowali towary austriackie. Jest wiele na to dowodów, że agitacya inscenizowana jest przez komitet młodoturecki w porozumieniu z rządem i popierają ją organy rządowe.

Napad bandytów.

Orenburg. (Pet. Ag. tel.). W drodze do stacji Miass napadli bandyci na pocztę i zrabowali 40.000 rubli.

Krwawa awantura.

Konstantynopol. Pewna wdowa turecka, która chciała wyjść za mąż za Greka, została uwięziona. Rozgoryczeni muzułmanie wtargnęli do aresztu, Greka zabili, a tureczkę zranili. Z powodu tego wypadku, panuje na przedmieściach panika wśród Greków.

Warsztaty studenckie.

W domu Ligi Pomocy przemysłowej, przy ul. Chorążczyzny l. 27, odbyło się w czwartek wieczór uroczyste otwarcie warsztatów studenckich.

Warsztaty dzielą się na 3 działy: stolarski, ślusarski, tokarski. W kilku pokojach ustawiono dokoła stoły, na nich umocowane są różne narzędzia rzemieślnicze, przy których pracują studenci szkół średnich, ubrani w długie fartuchy. Miejsce jest 80. Dotąd zapisało się 39 studentów.

W przybranych zielenią pokojach, zebrało się liczne grono gości. Przemawiał najpierw prezes Ligi ks. A. Lubomirski, po nim ks. arcybiskup Theodorowicz, w pięknej przemowie wskazał na korzyści społeczne, jakie warsztaty przyniosą i położył nacisk na to, że przez pracę młodzieży przy warsztacie wzrośnie w społeczeństwie szacunek dla stanu rzemieślniczego, który jak inne zajmuje wybitny postępek narodowy i obywatelski.

Wśród rzemieślników zaś wzmoże się zamiłowanie do zawodu, gdy zobaczą, że stan ich jest równie ceniony; dotychczas bowiem uważają oni po większej części swą zawodową pracę za przykrą konieczność życiową.

Przemawiali jeszcze wiceprezydent Rady szkolnej Dębowski, oraz dyrektor Lityński.

Nadesłane.

Po pięćdziesiąt groszy za jedną wiersz napisaną za rubrykę tę Redakcyi nie bierze odpowiedzialności.

Docent dentystyki 1084

Dr. Teodor Bohosiewicz

ordynuje jak zwykle Jagiellońska l. 7.

C. k. Notaryusz

Teofil Witosławski

przeniósł swą kancelaryę do domu przy ul. Jagiellońskiej l. 8. 1033

Zakład Dentystyczny

DR. FRYDERYKA 1066

FRUCHTMANNA

Lwów, Sykstuska 15,
wykonuje plomby złote i porcelanowe,
zęby sztuczne, korony i mostki.

Wymywanie zębów bez bólu.

Nekrologia.

†
Jan Wojtanowicz

majster lakierniczy warst. c. k. Kolei państw. b. członek Stow. ręk. lwowskich „Gwiazda“ i „Czytelni Kolejowej“.

po długich a ciężkich cierpieniach, opatrzonej św. Sakramentami zmarł dnia 15-go października 1908 roku, przeżywszy lat 70.

Obrzęd pogrzebowy odbędzie się w sobotę dnia 17. października 1908 r. o godz. 3-iej po południu z domu żałoby przy ul. Bartosza Głowackiego l. 12 na cmentarz Janowski, na który w smutku pograżona żona z dziećmi i wnukami — krewnych, znajomych i przyjaciół zaprasza.

Lwów, dnia 15. października 1908.

„Concordia“ A. Kurkowski.

